

(b) two-word terms, e.g., topical anesthesia, local anesthesia, regional anesthesia, endotracheal tube, laryngeal mask, malignant hyperthermia, etc.

The second group includes several terminological collocations, represented by proper English lexical units, for example: twilight sleep, filter, heat and moisture exchanging, etc.

The third group is represented by hybrid terms, containing the semi-assimilated English-Greek-Latin word phrases. Group III includes the following terms: one-lung ventilation, obstructive sleep apnoea, surgical safety checklist, airway-exchange catheter, adjustable pressure-limiting valve, airway obstruction, anaesthetic breathing systems, accidental awareness during general anaesthesia, supraglottic airway device, postoperative shivering, etc.

The fourth group includes eponyms, such as Moffett's solution, Venturi mask, Mallampati score, Hartmann's solution, Glasgow coma scale, Cormack and Lehane laryngoscopy view, Morphine and others [2]. For instance, Morphine was first isolated in the early 19th century by German pharmacist Friedrich Sertürner, who named it after the Greek god of dreams, Morpheus, because this substance causes sleep.

Thus, the sublanguage of anesthesiology is largely based on Latin and latinized Greek terms. Group I is the most productive source of term formation, represented by one-word and two-word terms in the examined sublanguage. Proper English lexical units do not occupy a significant place in this specialty. Instead, English terms are frequently combined with Greek and Latin words (Group III: hybrid English-Greek-Latin terms). Moreover, anesthesiology embraces a large number of eponyms. Further research is needed to investigate the terminological framework of English professional vocabulary in anesthesiology and other domains of medicine.

REFERENCES

1. Bieliaieva O. M. Terminological Collocations in Medical Latin and English: A Comparative Study / O. M. Bieliaieva, Yu. V. Lysanets, I. V. Znamenska, I. V. Rozhenko, N. M. Nikolaieva // *Wiadomości Lekarskie*. – 2017. – T. LXX. – Nr 1. – P. 139–143.
2. Lysanets Yu. V. The use of Latin terminology in medical case reports: quantitative, structural, and thematic analysis [Електронний ресурс] / Yu. V. Lysanets, O. M. Bieliaieva // *Journal of Medical Case Reports*. – 2018. – 12(45). – Режим доступу до журн.: <https://doi.org/10.1186/s13256-018-1562-x>

УДК 323.39

Пучков О.О., Уваркіна О.В.

**Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м.Київ
ЕМЕРДЖЕНТНІ ВЛАСТИВОСТІ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ**

У статті аналізуються емерджентні властивості сучасної освіти. Визначено, що в умовах світової пандемії актуалізується пошук нових освітніх стратегій розвитку вищої школи. В освітньому процесі послідовно виникають особливі емерджентні властивості, які допомагають системі оновлюватись без втрати її якісних показників. Зазначається, що інформатизація, віртуалізація, діджиталізація стають невід'ємними складовими сучасної освіти, а концепція номадизму може стати концептуальною основою для формування освітніх стратегій сучасності.

Ключові слова: *емерджентні властивості, інформатизація, віртуалізація, діджиталізація, ризомний простір, номадизм.*

В статье анализируются эмерджентные характеристики современного образования. Установлено, что в условиях мировой пандемии актуализируется поиск новых образовательных стратегий развития высшей школы. В образовательном процессе последовательно возникают особые эмерджентные свойства, помогающие системе обновляться без потери ее качественных показателей. Отмечается, что информатизация, виртуализация, диджитализация становятся неотъемлемыми составляющими современного образования, а концепция нomaдизма может стать концептуальной основой формирования образовательных стратегий современности.

Ключевые слова: эмерджентные свойства, информатизация, виртуализация, диджитализация, ризомное пространство, нomaдизм.

The article analyzes the emergent characteristics of modern education. It has been established that in the context of a global pandemic, the search for new educational strategies for the development of higher education is actualized. In the educational process, special emergent properties consistently arise that help the system to renew itself without losing its quality indicators. It is noted that informatization, virtualization, digitalization are becoming integral components of modern education, and the concept of nomadism can become a conceptual basis for the formation of educational strategies of our time.

Key words: emergent properties, informatization, virtualization, digitalization, rhizome space, nomadism.

Сучасна система вищої освіти після імплементації основних положень Закону України «Про вищу освіту» (2014) постійно модернізується, а в умовах світової пандемії актуалізує пошук нових освітніх стратегій розвитку вищої школи, що передбачає перегляд існуючих форм організації процесу навчання та оптимізацію її змістовних складових відповідно до нових умов комунікації в освітньому просторі. Система вищої освіти продовжує функціонувати, але в освітньому процесі послідовно виникають особливі емерджентні властивості, які допомагають системі оновлюватись без втрати її якісних показників.

Сьогодні поява нового в системі освіти сприймається як дійсність і тільки непередбачувана загроза вірусного зараження від COVID-19 виявляє в системі елементи з емерджентними властивостями.

Однією з таких властивостей є всесвітня інформатизація, яка охопила всі сфери діяльності суспільства та особливо вплинула на розвиток освіти. В наш час інформатизація освіти виступає як визначальний інформаційний та комунікаційний базис освітнього простору, що забезпечує гармонійний розвиток сучасної особистості [2, с.361]. Експоненціальний характер світової інформатизації постійно виявляє нові властивості власної інформаційної системи, впливає на оновлення освітніх технологій відповідно вимог диджиталізації («digitalization») та формує нові відносини соціальної комунікації для всіх учасників навчально-виховного процесу у вищій школі.

Відомо, що системи комунікації та системи свідомості особистості еволюційно налаштовані одна на одну, тому завдяки інформагенезу відбувається безпрецедентне становлення й автономізація особистості [4, с.66]. У наш час освітній простір об'єднує суб'єктів інформагенезу, сприяє підвищенню ефективності інформації та створює умови для утворення інформаційного культурного поля, в якому розвивається та удосконалюється особистість.

Однак, розуміючи, що нові інформаційні технології відкривають щонайширші можливості для прискореного розвитку освіти та сприяють активної участі у глобальних освітніх процесах, чимало дослідників визнають серйозною перешкодою на шляху створення гармонійного і стійкого інформаційного суспільства виникнення інформаційної (цифрової) нерівності («digital divide»). Така нерівність виявляється на різних рівнях: багатий інформаційний Захід – бідний Схід, багата Північ – бідний Південь; забезпеченіше в інформаційному відношенні люди (багаті, середнього достатку і вище) і менш забезпечені, такі що не мають доступу до комп'ютера і до Інтернету [6, с.241]. Здебільшого цифрова нерівність проявляється у країнах, які є лідерами за рівнем розвитку інформаційного суспільства, а глобальність проблеми підтверджує і «Хартія глобального інформаційного співтовариства», і утворення міжнародної комісії Digital Opportunity Task force (DOT force), і рішення ООН про створення спеціального фонду для впровадження інформаційних технологій.

Українська освіта теж відчула цифрову нерівність в умовах дистанційного навчання і не відразу використала необхідний комплекс мер та матеріальні ресурси для забезпечення учасників освітнього процесу інформаційними засобами та технологіями. Проблема подолання цифрової нерівності і сьогодні залишається пріоритетним питанням сучасної системи освіти.

Очевидно, що інформаційні технології та засоби потребують потенціально підготовлених для роботи з ними фахівців. Відтак, особливість сучасного освітнього простору та активна інформатизація освітніх процесів надзвичайно актуалізує нові вимоги до самотрансцендентності (саморозвитку) сучасної особистості викладача, до його готовності віртуалізації педагогічних процесів з метою збереження якісної фахової діяльності та досягнення нових рівнів у своєму розвитку.

Здебільшого термін «віртуальність» сприймають як технологічну категорію, в основі якої лежить функціонування комп'ютера та Інтернету, а образи, символи та тексти сприймаються користувачем як результат функціонування архітектури комп'ютерних пристроїв та їхнього програмного забезпечення. Водночас, віртуальність має дефінітивні ознаки соціокультурних процесів і явищ, які виникають у свідомості «тут і зараз», однак іманентно розірвані у просторово-часової комунікації.

Віртуалізація викладача як емерджентна властивість сучасних освітніх процесів народжує з рештою, в наш час, віртуальну особистість, яка реалізує реальну дійсність через інформаційні мережі і стає повноцінним учасником освітнього процесу на всіх його рівнях та формах.

Еволюціонуючи у бік розвитку потенційних віртуальних можливостей, викладач активно залучається до міжкультурної комунікації, самореалізується у віртуальному просторі, вивчає та вдосконалює англійську мову, як мову спілкування у глобальних мережах та впроваджує у педагогічні інформаційні технології та змістовні знання нові правила віртуального спілкування (дотепні скорочення, емодзі тощо). Така віртуалізація сучасного викладача сприяє подоланню стресового стану у навчанні в період пандемії та створює найсприятливішу психологічну взаємодію з вже сформованою віртуальною особистістю студента [5, с.385].

В умовах стрімкого зростання ролі інформаційних технологій у всіх сферах суспільного життя на поверхню глобальної трансформації виходить мережевий

принцип організації світової спільноти, авторство якого належить іспанському соціологу М.Кастельсу. Рефлектуючи з приводу суспільства в цілому (а не тільки віртуального простору), соціолог визначав мережу як особливу форму соціальних відносин в суспільстві в епоху інформатизації, яка використовується і в біологічних, і в технічних, і в соціальних об'єктах. Значну роль у формуванні такого суспільства, на думку М.Кастельса, відіграють сучасні комунікації, особливо мережевого типу на зразок Інтернету [3, с.342].

З огляду на зазначену обставину, корелюючи загальні характеристики мережі з основними властивостями ключового поняття номадології – ризоми (фр. rhizome – кореневище, трава), мережної структури, яка немає центру і зростає вшир, чимало сучасних науковців визнають мережеве суспільство як ризомний простір, який можливо експлуатувати лише номадично, тобто пересуваюсь, кочуючи по ньому.

На думку українського філософа Л.Горбунової проект номадології Дельоза і Гватарі, запропонований наприкінці ХХ століття відомими філософами постмодернізму, в умовах стрімкого зростання ролі інформаційних технологій у всіх сферах суспільного життя може стати концептуальною основою для формування освітніх стратегій сучасності [1, с.113]. Освітній номадизм сучасності це формування нового, мобілістичного способу мислення особистості під час навчання.

Карантинні обмеження, пов'язані з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19), сформували новий інформаційно-освітній простір, нову віртуальну особистість, яка має відношення до особливої категорії людей, так званих «цифрових кочівників» («digital nomad»). Особливістю освітніх «цифрових кочівників» в умовах пандемії стала їх мобільність, яка за наявності сучасних інформаційних засобів зв'язку та Інтернету, дала можливість отримувати та передавати професійні знання, уміння, навички дистанційно з різноманітних геолокацій. Однак, розуміючи наявність «цифрової нерівності» більшість українських освітян можна назвати «писемними у цифровому вимірі» («digital literati»). Це багаточисельна соціальна група осіб, які знають та широко використовують комп'ютерні системи у професійній діяльності та побуті. Українська діджиталізація суспільства не оставляє вибору освітній системі. Викладачі стають «digital nomad» або «digital literati», стають суб'єктами освіти з емерджентними властивостями.

Отже, в освітньому процесі послідовно виникають особливі емерджентні властивості, які допомагають системі оновлюватись без втрати її якісних показників. Інформатизація, віртуалізація та діджиталізація стають невідемними складовими світових освітніх систем, трансформують освітні процеси у бік новітніх технологій, формують нові мобілістичні форми мислення в ризомному просторі освіти та сприяють розвитку сучасної особистості ХХІ століття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горбунова Людмила. Номадизм як спосіб мислення та освітня стратегія. *Філософія освіти*. 1-2 (9). 2010. С.103-114.
2. Енциклопедія освіти / гол.ред. В.Г.Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
3. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество, культура. Москва: ГУ ВШЭ, 2000. 608 с.
4. Назар П.С. Філософія людини та особистості. К.: Вид-во «Сталь», 2018. 578 с.

5. Уваркіна О.В. Віртуалізація особистості викладача в реаліях сьогодення. *Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи*: зб. ст. V міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 19-20 листопада 2020 р.). Полтава, 2020. С. 382-386.
6. Чайка І.Ю. Феномен інформаційної єдності: соціально-філософський аналіз: монографія. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2013. 330 с.

УДК 371.132

Самойленко Т.О., Нетребчук Л.М.

Одеський національний медичний університет

ПЕДАГОГІЧНА КУЛЬТУРА У ВНЗ ОСВІТИ

Проаналізовано нові вимоги до підвищення якості навчання, які будуть не лише забезпечувати передачу набутого комплексного досвіду від одного покоління іншому, але й створювати умови для максимального розвитку особистості майбутнього спеціаліста, здатного самостійно здобувати знання.

«Культура» має латинське походження: означає «обробка землі». Проте має і друге значення – «культивування духу». Якщо античні філософи дотримувалися заповіді «Пізнай самого себе», то філософи Ренесансу обрали іншу – «Твори самого себе», вважаючи, що людина сама творить свою долю, живе за власним розумом, тобто духовна культура є процесом удосконалення самої людини. Педагогічна культура розуміється як система цінностей – регуляторів педагогічної діяльності; передумова, мета, засіб, інструмент педагогічної діяльності, рівень самореалізації в ній; концентроване вираження особистості педагога [3, с.68].

Сьогодні система освіти вимагає підвищення якості навчання, щоб не лише забезпечувати передачу набутого комплексного досвіду від одного покоління іншому, необхідного для подальшого прогресу суспільства, але й створювати умови для максимального розвитку особистості майбутнього фахівця, здатного самостійно здобувати знання протягом усього життя. У вирішенні цього завдання першочергова роль належить викладачеві. Педагогічна культура виникає під впливом педагогічної діяльності і є необхідною умовою її здійснення. Вона показує ступінь удосконаленості в оволодінні педагогічною майстерністю, рівень розвитку особистості людини як педагога. Через педагогічну культуру викладача відзеркалюються його професійні цілі, мотиви, знання, уміння, якості, здібності, ставлення, тобто педагогічна культура є феноменом вияву викладачем власного «я» у професійно – педагогічній діяльності [1, с.24].

Оволодіння педагогікою і психологією ділового спілкування – одна із сучасних умов успішної освітньої діяльності. Важливо формувати у викладачів прагнення вирішувати виховні завдання. В цьому проявляється гуманізм педагога, його доброзичливе ставлення до студентів. Основу освітньої діяльності викладача повинні складати різнобічне формування і розвиток майбутнього фахівця, його професійних здібностей та інтересів.

Професіоналізм педагога багато в чому залежить від рівня майстерності. Для студента особливе значення має не стільки зміст того, що викладається, скільки морально – духовне багатство педагога, тому що крізь призму цього багатства студенти бачать і сприймають все інше. Варто зазначити, що викладач навчального закладу повинен бути не тільки вмілим педагогом, а й гарним наставником, який зможе навчити сумлінно ставитися до майбутньої професії. Широкий кругозір, ерудиція та інтелігентність мають бути неодмінними рисами